Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam. 37. szám. Vasárnap, február 15.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, febr. 14

Szocziálisták uj programmja.

Tudvalévő adoma, amire hivatkozom.

Nazarénus lett egy alföldi szekeres gazda és állta az uj vallást böcsülettel. Nem ivott, de egy csöppet sem s ki nem eresztett a száján egy rosz szót; nem hogy káromkodást.

Hát csodálkoztak rajta erősen, mert hogy a magyar ember igen csak megkivánja az italt, meg ha baj van, káromkodik — pogányul. De a gazda kitartott a jóban egész télen át.

Tavaszra kelve, felengedett az idő s megindult a fuvarozás, de kátyus volt az ut nagyon és megrekedt a terhes szekér. Az erős hitü gazda csak biztatja a lovat, támogatja, béczézi szép szóval, de mikor csak nem indit a két fakó, kitör belőle a fojtott érzés, elkáromkodja magát és közé vágott az ostor boldogabb végével a két lónak.

Persze rászóltak a társai, hát káromkodik mán kend?

A gazda pedig megvakarta a süvege alját és búsan legyint a kezével:

— Hát iszen szép vallás vóna ez, de lu tartó embörnek nem való.

Igy a magyar ember.

Csunya, galád szokás, de meg van benne, hogy ha baja van, hát sohase magára vet, hanem az Istent bántja.

Bizony mondom, 36 éves liberális kormányzásunk alatt akármennyi vizszabályozást csináltak is uraink, mégis sohase voltak olyan görbék és elpocsolyásodottak a közélet utai, mint most.

Besározva a rajta járó-kelőket s minden féle társadalmi osztály szekere megreked a sok kátyuban, mert kátyu sok van, az igavonó erő megsoványodik, napról-napra hitványabb lesz.

Sáros a közélet utja, ráborult az önérdek hajhászat pocsolyája, szegények is vagyunk, ez a döczczenője, el is vagyunk adósodva fülig, ez a kátyu, a melyből többé se ki, se be. Itt rekedt meg az élet.

Hát különbözőképpen vagyunk a kocsival.

Némely része a hátsó ülésben van, más a vendégoldalra kerül vagy a saroglyába, meg a bakon a kocsis. Gyalogjárók is vannak, a kik nem jutottak a kocsira. Most megrekedt a kocsi. Liheg a fáradt pára, foszlik az istráng. Tán a kocsis a hibás, mert nem kerülte ki a kátyut, tán nem is lehet kerülni, mert az egész utat átéri.

Igy lévén a dolog, hát káromkodnak mindenekelőtt, az Istent bántják. A liberálisok is, kik a hátsó ülésre kerültek, a különféle gazdasági osztályok is, kik félre az oldalakra szorultak, a kormány is a bakon, a nemzetiségek is a kasfarban, meg a kocsiról leszorult, gyalog maradt munkások is.

Hát ugy-e! szép a vallás, az Istenfélelem, de nyomoruságba jutott társadalomnak nem való?

Ujra bizonynyal mondom, hogy kár a vallást és az Istent bántani. Azoknak utja a régi jó ut volt, éppen ugy jutottunk a kátyuba, mert példabeszédet felejtve, járt utat a járatlanért elhagytuk.

Nem is azzal segitünk már most, ha neki fohászkodunk a káromkodásnak, hanem ha leszállunk mindnyájan a szekérről s a gyalogosokkal együtt vállvetve emelünk rajta.

Ha kiemeltük, jobb utra térünk, megbővitjük a szekeret, jobb táplálást keritünk a két igavonónak és felszedjük az eddigi gyalogosokat, hogy mindenkinek helye legyen a kocsin.

Igy a helyes.

És most felbontom a képes beszédet.

Ti munkások jogosan panaszkodtok. Évek óta élek köztetek, hatalmas munkáscsoport bizalmát, barátságát birom s tudom, hogy a munkás helyzete nyomorult. Mestereket is ismerek otthonról is, meg a bankból is. Hol én is irok alá egy-egy váltót nekik otthon, mert nagy baj volna különben, hol én birálom a benyujtott váltóikat a bankban. Tudom, hogy a mesterek helyzete is nyomorult. Hivatalnok ember fia vagyok. Tizenhat esztendei tanulás és még három esztendei vizsgázás után kapta a diplomáját az apám, valahányan voltunk ugyan körülte gyerekek, bár nem sokan, de hát rang szerint kellett költeni a nevelésünkre meg sok mindenre, tudom, hogy a hivatalnok sora is nyomoruságos.

A papság is ugyancsak kivánja a kongrua rendezését és rá is fér erősen. Mondhatom pedig, hogy ugy sincs fizetve, mint a hivatalnokság, mert hasonló képzettség mellett, ötödévenkint nem rukkol se rangban se fizetésben, sőt 90-%je ott

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Borura derü.

Irta: Stella.

— Add ide a katona könyvemet, jelentkezni kell szemlére — kiáltotta Kerekes Imre czipész mester uram a mühelyen keresztül berontva a konyhába, hol felesége épen a teknő mellett állt, s összeránczolt homlokkal, sötét tekintettel dörzsölte kezében a ruhát.

Az asszony szemrehányó pillantása alatt a férfi lesütötte az átvirrasztott éjszakától vörös dagadt szemeit, előbbi szavait most már halkabban bizonyos gyöngédséggel ismételte. Kerekesné megtörülte a mosástól kiázott vörösre dörzsölt kezeit, s szótlanul ment a tiszta szobába, a kért könyvet előhozandó.

— Jelentkezés után jó lesz haza sietni — mondta az asszony a könyvet átadva — mert a segédeknek nincs egy csepp hozzávalójuk, a czipőket pedig ma is megsürgették már az üzletből.

— Sietek anyjukom, sietek, csak ne lássalak olyan rossz kedvünek, tudod, hogy ezzel az összeránczolt homlokkal, a kisirt szemeddel üzöl el hazulról.

— Még tán tapsoljak örömömben, a miért férjem uram haza is néz néha-néha, hogy vajjon élünk-e még? Mert egyéb aligha jut eszébe, különben bizony megkérdezné, hogy te asszony ettél-e ma, aztán van-e fád a minél megmelegedjél, volt-e pénzed, amiből a segédeknek az evéshez szükségeseket beszerezd? Most sem láttalak tegnap reggel óta s hogy hazajöttél, nem azt kérded, fő-e a tüzhelyen valami, hanem azt mondod: elüzlek szomoru arczommal, a kisirt szememmel.

A férfi bambán nézett maga elé, nem értette a most hallottakat, feje sokkal nehezebb volt az áttivornyázott éjszaka után, agya sokkal zavarosabb, semmint az asszonya szavai hatással lehettek volna reá. Egy hang folyton azt sugta neki, hogy feleségének igaza van, arra azonban elég józan volt, hogy ezt észre ne vétesse, azért aztán ment.

Kerekesné könnyes szemmel nézett a távozó után, kárhoztatta magát, amiért nem tudja az urát magához lánczolni, kárhoztatta őt, aki bünös játékszenvedélyének feláldozza mindkettőjüket, s legjobban kárhoztatta apját, ki őt e házasságra ugyszólván kényszeritette. Pedig az utóbbiért legkevésbé volt oka zugolódni, mert jobb dolga volt, mint bármelyik más mesterasszonynak. Kerekes jobb, gyöngédebb, munkásabb, értelmesebb bármelyik helybeli mesterembernél, vele soh' sem történt meg, mi annyi más barátnéjával megesett. Ot még soha sem páholta el az ura, ha egy-egy átmulatott éjszaka után borosan tért haza. Nem lármázott, nem káromkodott ilyenkor, ha szemrehányásokkal illette, meghuzódott szépen

Kitünő saját termésü borok

141

kaphatók lakásomon üvegezetten a következő árakon:

	1 liter	0·7 liter	0·5 liter
1. Uj (palaczk nélkül) — —	— frt 32 kr.	— frt — kr.	— frt — kr.
2. Ó, asztali, n.-váradi, fehér	— » 40 »	— » — »	— » — »
Finom fajborok: (palaczkkal)			
3. Kadarka, vörösbor, ménesi	1 » — »	— » 90 »	— » 65 »
4. Cabernet, vörösbor — — —	1 » 10 »	1 » — »	— » 70 »
5. Sauvignon, fehér csemegebor	1 » 20 »	1 » 10 »	— » 75 »
6. Ménesi aszú, vörös — — —	— » — »	— » — »	2 » 50 »

Hogy finom *fajboraim* a n. é. közönség részére könnyebben hozzáférhetők legyenek, a 3., 4., 5., 6-os számu fajokból 7·10 és 5·10 literes üvegekben *Ifj. POPPER JÓZSEF* ur kereskedésében bizományi raktárt tartok, a hol is a jelzett boraim ugyanazon árban kaphatók, mint nálam.

10 üvegen felüli megrendelést házhoz is szállitok.

Saját termésü törköly-pálinka és cognacomat is áruba bocsátom.

Molnár Lajos

Schlauch-tér 18. sz.

Telefonszám: 406.

vész ahol megakadt, valami falusi kis plébániában, a régi jövedelemmel a halmozódó munka és drágulo élet daczára.

Marad hát az ősjogon birtokló nagybirtokosság és a nagyipar, bank, nagykereskedés. Ezek jól állnak, de szükségesek.

Nagy jövedelmü emberek nélkül nincs müvészet, nincs irodalom, nincs ipari haladás s alkalmazottjaik százezrei is a tul tömött hivatalnoki vagy ipari pályákra jutnának.

De . . . most már nem haladásról, hanem társadalmi osztályok megmentéséről van szó. Tehát kivételes módon áldozni kell, első sorban azoknak, akiktől legjobban telik.

Itt válik jogossá az uj szocziálista programmban jelzett progressiv adózás, kivételes munkástörvények, egészségügyi államositás, létminimum adómentessége, nagy erő források köztulajdonba vétele stb., de mit használ a kötelező hitoktatás eltörlése, nők választó joga, pláne általános választói jog, tehát fegyver a gyerek kezébe stb.

Mire a jogfosztás a felsőházzal, egyházzal szemben, mire minden tehernek a munkaadóra való áttolása?

A jogokat ki kell szélesiteni, a rögtöni segélyhez joga van a nyomorba jutottaknak, de szétrobbantani a társadalmi osztályokat czélhoz nem vezet, csak gyülölethez.

Erős nemzeti érzés és teljes egyetértés, ez a haladás igavonója, ezt erősitsük, aztán a legnagyobb kátyukat tömjük be ha kell állami segitséggel, a szegénység és eladósodást.

Mindez a Széchényi eszméjéhez, *jó módu* magyar néphez vezet, mely egy a függetlenséggel, a nemzeti boldogulással. De ehhez csakis erős öntudatos, magyar belpolitikával jutunk, nem káromkodással Isten, vallás, társadalmi osztályok ellen.

P—y.

Püspökök kitüntetése.

A hivatalos lap tegnapi közlése szerint az apostoli király ő Felsége egyszerre öt magyar püspököt emelt titkos tanácsosai sorába. A régi magyar közjog szerint minden püspök született tanácsadója volt a korona felkent viselőjének; minden fontosabb közjogi okmányt aláirt a zászlós urakkal együtt minden magyar püspök; mióta pedig létesitették a belső titkos tanácsosok intézményét, rendesen megkapta ezt a magas kitüntetést s a vele járó excellentiás czimet csaknem minden püspök. Az utolsó évtizedben ritkábban jutott belőle a püspököknek, pedig volt közöttük több, aki másfél, sőt — mint az eperjesi — két évtized óta kormányozza egyházmegyéjét. Most egyszerre öt püspöknek adta meg ezt az apostoli király, kinek e kegyes intézkedését hódoló köszönettel fogadják országszerte.

Az erre vonatkozó legfelsőbb kéziratot a hivatalos lap a következőkben adja:

Ő császári és apostoli királyi Felsége, *Vályi* János eperjesi görög katholikus, *Meszlényi* Gyula szatmári római katholikus, *Firczák* Gyula munkácsi görög katholikus, *Szmrecsányi* Pál szepesi római katholikus és *Rimély* Károly beszterczebányai római katholikus püspököknek a *belső titkos tanácsosi* méltóságot díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

—

A csékei választás.

Szatmári Mór hétfőn sürgősen fog interpellálni a magyar-csékei választókerületben a közigazgatási hatóságok korteskedéséről.

—

Györffy Gyula mandátuma.

A képviselőházban a folyosón tegnap vitatták *Györffy* Gyula dr. fellépését. Általános a vélemény, hogy megválasztatása esetén, ujabb feljelentésre, az összeférhetetlenségi bizottság kénytelen lenne a mandátumot megsemmisiteni, mert a törvény e felett világosan rendelkezik.

Az összeférhetetlenségből eredő bejelentés nem a mandátum tartamára, hanem a cziklus tartamára vonatkozik és igy a bejelentés ujból megtehető.

Ennek ellenében — tudósitónk ugy értesül, hogy Györffy csak azért akarná a mandátumot elnyerni, mivel ezáltal a választók dokumentálnák azt, hogy ő mindenkor a választói érdekeit szem előtt tartotta.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 14.

Elnök: gróf *Apponyi* Albert.

Az elnökségnek több kisebb jelentőségü előterjesztése után beterjesztik az itélkező zsürik jelentését *Bauer* összeférhetetlenségei ügyében.

Trubinyi János jegyző felolvassa a zsüri itéletét, mely szerint 7 szavazattal 5 ellenében kimondatott, hogy az összeférhetlenségi eset nem forog fenn.

Elnök: Tudomásul szolgál.

A tisztviselők fizetésrendezése.

Lukács László pénzügyminiszter: Indokolással és mellékletekkel együtt benyujtja törvényjavaslatát a *tisztviselők fizetésrendezéséről*.

Lukács László: Kéri a Házat, intézkedjék a javaslat kinyomatása és tárgyalásra kitüzése iránt. (Általános éljenzés.)

Elnök: A Ház intézkedni fog. Következik az interpellácziós könyvek felolvasása.

Teleky Sándor gróf jegyző jelenti, hogy három interpellácziót van bejegyezve, *Lengyel* Zoltánét, báró *Kaas* Ivoré az iparügyről és *Barta* Odöné a közös államadósságok konvertálásáról.

Rátkay László a napirendhez és a házszabályokhoz kér szót. A Barta Odön interpellácziójának megtartását egy órára kéri kitüzni, hogy a miniszterelnök válaszolhasson rá.

Széll Kálmán miniszterelnök kijelenti, hogy a Barta interpellácziójára válaszolni fog, de annak kitüzését két órára kéri. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Kijelenti, hogy a Ház belenyugszik a miniszterelnök inditványába. Következik a napirend;

az ujoncz javaslatok

folytatólagos tárgyalása.

Veress József: E javaslat valóságos tetemrehivás. Ezért összes jobbjainknak ellene kell sorakoznia. Aki ezt nem teszi, a nép ellen

---

csendesen büne tudatában, s kipihenvén a mámort, szépen megkövette. De mit értek e szép szavak, ha az ilyen alkalommal tett fogadalom oly hamar el volt felejtve. Ezért érezte azután magát nagyon szerencsétlennek, hisz nem birt elég hatalommal, hogy az urát attól a bünös szenvedelemtől visszatartsa.

Ilyen elkeseredett pillanataiban aztán nem egyszer gondolt annak a tüzes szemü ifjunak a szavaira, ki maga a kisértés volt, ki annyira akarta vigasztalni, de kit mindenkor büszkén visszautasitott. Pedig ki tudja, nem lenne-e annál jobb dolga? Nem igérte milliószor, hogy a tenyerén fogja hordozni? A kisértés gyakran oly erős volt, hogy saját maga bámulta ellenállását. Megalázónak találta volna az ura segédjét választani ki e czélra. Pedig szép legény ám a Márton, s a férjét mindenben felülmulta. A mint ott ült a lócza végén, tenyerébe hajtott fővel, könnyektől elhomályosuló tekintettel, maga volt a megtestesült szomoruság. Isten tudja meddig ült volna ott tépelődéseibe elmélyedve, ha a mühelybe vezető ajtó ki nem nyilik. Ezt nem vette ugyan észre, mivel csak akkor eszmélt fel, midőn annak a csábitó legénynek tüzes tekintetét érezte, annak a hizelgő hangját hallotta.

— Mit akar Marczi? — kérdé felállva.

— Hogy mit akarok — felelte a legény tüzes tekintetével csaknem elnyelve az asszonyt — hogy mit akarok? ne tegye magát — mondta durván — hisz' ugy is tudja. — Majd gyöngéden hizelegve folytatta — magát akarom asszonyság, magát, mert szeretem nagyon, mert az életem mit sem ér igy. Magát itt sorvasztja a bánat az uráért, aki még azt sem érdemli, hogy a nyomába lépjen, mert mások után jár, mert . . .

— Nem Marczi, ne beszéljen igy az uramról — mondta hevesen eltolva magától a legény ölelésre kitárt karjait — menjen, ne vesztegesse se a szót, se az időt, — azzal a teknőhöz közeledett ismét.

— Jól van, Erzsi, megyek — mondta sötéten az ifju — kinyujtaná még értem a kezét, de tudom, el nem ér. Az urára meg ne számitson, az pár nap mulva Amerikában lesz, a katonakönyvét azért vitte magával.

Kerekesné megdöbbenve nézett a távozó legény után. Gépiesen fogott a munkájához. A gondolatok egész raja kavargott felzaklatott képzeletében s a gondolatok zürzavarából csak nagy sokára tudott feleszmélni. Folyton a fülébe csengett a segéd odavetett pár szava. Elment Amerikába . . . De mivel . . . Olyan nagy uthoz pénz, sok pénz kell . . . S ő itt marad egyedül . . . a fertály a küszöbön van, házbért, adót kell fizetni, s miből . . . A legényeknek is kell fizetni. Önkénytelenül a zsebébe nyult s az onnan kivett egyetlen 20 filléres kicsuszott nedves ujjai közül s csörömpölve hullott a konyha kövére.

És füzte a gondolatait tovább. Képzelete a közel jövő eseményeit a lehető legsötétebb szinekben tüntette fel. Látta a nagyhasu, pöffeszkedő háziurat, a ki ki akarja dobni, lefoglalván mübelye összes szerszámait, butorait. Látta az adóvégrehajtót, a mint jogának érvényt szerezve dobra vereti annyira gondozott, szeretett kis szobája berendezését. A segédeket, kik a kész munkát viszik el a nekik járó havibér fejében. S mindezek mellett a Marczi kárörvendő arczát, a szenvedélytől rekedt hangját, mely egyre sugta a fülébe . . . Látod, megjósoltam, de te nem hitted. Ha a szavamra hallgatsz, boldog, irigyelt menyecske vagy, igy nyomoruit lész te is én is. No, szereted még az uradat? A ki mind e nyomoruságnak okozója?

És most feltette a kérdést magának. Igen addig, a mult nyár'g szerette és boldog volt. Két éven keresztül soha egy pillanatra sem volt oka megbánni, hogy engedett az apai kényszernek. Pedig más házasságról álmodott, a kis város legszebb leánya volt, sokan forgolódtak körülötte az urak közül is. Hanem egy fél év óta pokol az élete, Imre kártyára adta magát, aztán a rosz nyelvek mást is beszéltek, asszonyt is emlegettek, olyat, a ki a még ma is gyönyörü Sebesi Erzsinek nyomába sem léphetett, sem termet sem szépség dolgában. Amerikába ment, czikkázott át az agyán ismét, és talán vele, avval az asszonynyal. Ökölbe szoritotta a kezét s bele vágott a nagy semmibe, visszahanyatló keze egy a teknőből kiálló szegbe ütődött, egy önkénytelen rángás, nemcsak a bőrt, de a hust is felszakitotta a vér vastag sugárban lövelt a nyitott sebből,

van. (Ugy van! a szélsőbalon.) A nemzeti párt állásfoglalása valóságos árulás az országgal szemben. (Ugy van! a szélsőbalon. Ellentmondások a jobboldalon.)

Veress József: Arulás, mert nem tartják meg azt, amit a választóiknak igértek. Az nem mentség, hogy a kormánytól a saját személyük részére nem csikartak ki semmit. Hiszen senki sem kételkedett a nemzeti párt tagjainak önzetlenségében, de mégis furcsa, hogy kényrekedvre adták meg magukat. Nem kaptak semmit, de föladtak mindent. Az önzetlenség ez esetben élhetetlenség volt.

Hentaller Lajos: Politikai lefejezés.

Veress József: Azt mondja a volt nemzeti párt, hogy csak egy évre szavazzák meg a javaslatot? Ki nyujt erre nézve garanciát? (Ugy van! a szélsőbalon.)

Fejérváry Géza báró: Hát a sok határozati javaslat!

Veress József: Nem tudja, kit vét jobban a javaslatok ellen, aki benyujtotta, vagy az ellenzék, aki küzd ellene. A parlamentnek most más dolgokkal, költségvetéssel, fizetésrendezéssel, kiegyezéssel kellene foglalkozni s mégis a katonai követeléseket adják eléjük tárgyalni.

Fejérváry Géza báró: Ez is fontos!

Veress József: Az a szellem, mely a hadseregben uralkodik, a legveszedelmesebb, kész vereség a hadsereg nemzeti szellem nélkül. Nem is szabadna uniformisban menni katonaképviselőknek a király elé, mert ők a polgárságot képviselik.

Pozsgay Miklós: Es milyen büszkén hordják!

Fejérváry Géza báró: Hordhatják is büszkén!

Veress József: Az udvari ebéden vagy bálon is a polgárságot kellene képviselni.

Fejérváry Géza báró: Nem áll!

Veress József: A javaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Hanem határozati javaslatot nyujt be.

Gróf *Wilczek* Frigyes: A néppárt nevében nem fogadja el a javaslatokat. Véleménye az, hogy a nemzet nem birja el a javaslatok által rárótt áldozatokat. A kérdésnek ezt a részét se Andrássy, se Hieronymi nem tették vizsgálódás tárgyává s igy bátran el lehet mondani hogy hallgatás — beismerés. Igaz az, amit a miniszter mondott, hogy a javaslatok nem teszik tönkre az országot, ámde a tény, hogy az országot közelebb viszik a végromláshoz.

Fejérváry Géza báró: Az adók egy fillérrel sem emelkednek.

Wilczek Frigyes gróf: Ha igy volna is, bár kételkedik benne, ez csak azt jelentené, hogy más szükségleteinket nem elégitik ki.

Kaas Ivor báró: A tisztviselőktől vonjuk el!

Wilczek Frigyes gróf: Ezután azt fejtegeti, hogy Fejérváry miuő engedményeket tett s arra a konkluzióra jut, hogy azok nem is engedmények, hanem jogos követelések. (Éljenzés a néppárton.) A javaslatokat nem fogadja el. (Zajos helyeslés a balon és szélsőbalon.)

Elnök: Az ülést tiz perczre felfüggeszti.

Szünet.

Szünet után

Tallián Béla elnököl. Az ülést megnyitja.

Jékey Zsigmond: A javaslatok ellen szól. Csodálatos egy ország ez — ugymond — ahol a nemzetnek kétféle katonaságot kell fentartani. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Lengyel Zoltán: Ilyet nem lehet találni sehol.

Jékey Zsigmond: A közös hadseregnek és a honvédségnek mostani szellemét illetőleg semmit meg nem szavaz. (Helyeslés.)

Állami tisztviselők fizetésrendezése.

Budapest, febr. 14.

Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház tegnapi ülésén benyujtotta az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek ujabb szabályozásáról szóló törvényjavaslatot.

A javaslat a fizetési osztályokba tartozó állami tisztviselők fizetését és lakáspénzét a jövőben igy szabályozza:

Fizetési osztály	Fizetési fokozat	Fizetés koronákban	Lakpénz koronákban I.	II.	III.	IV.
			polg. lakpénzosztályba sorozott állomáshelyeken			
I.	—	40000	—	—	—	—
II.	—	24000	4000	—	—	—
III.	—	16000	3500	—	—	—
IV.	—	14000	3000	2100	—	—
V.	1.	12000	2000	1400	1200	—
	2.	10000				
VI.	1.	8000	1600	1120	960	800
	2.	7200				
	3.	6400				
VII.	1.	6000	1200	840	720	600
	2.	5400				
	3.	4800				
VIII.	1.	4400	1000	700	700	500
	2.	4000				
	3.	3600				
	1.	3200				
XI.	2.	2900	800	560	480	400
	3.	2600				
X.	1.	2400	700	490	420	350
	2.	2200				
	3.	2000				
XI.	1.	1800	600	420	360	300
	2.	1600				
	3.	1400				

Ami az előléptetést illeti, ugy intézkedik a törvény:

Az egyes fizetési osztályokba kinevezés utján jut az állami tisztviselő. A kinevezés, a 4. §-ban szabályozott esetekről eltekintve, csakis az illető fizetési osztály legalsó fizetési fokozatába való sorozással történhetik. Az egyes fizetési osztályok magasabb fizetési fokozataiba a XI., X. és IX. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselők az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött négy-négy, a VII—V. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselők az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött öt-öt szolgálati év után lépnek elő.

A XI., X. és IX. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselőknek egy és ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 16 szolgálati év után 200 korona és ugyanily husz szolgálati év után további 200 korona korpótlékra van igényök.

Ez a korpótlék mindenben a fizetés természetével bir és magasabb fizetési osztályba tartozó állásra való kinevezés esetén a fizetési többlet erejéig beszüntetendő.

A javaslat továbbá külön intézkedik a fizetési osztályba nem tartozó állami tisztviselők illetményeivel, igy a tanárokról, tanitókról és kezelőnőkről is. Ez utóbbiak fizetése öt fokozatban évi 1000, 1100, 1200, 1300 és 1400 koronával állapittatik meg és lakpénzre is van igényük. A kezelőnők kinevezése csakis a legalsó fizetési fokozatba való sorozással történhetik. A magasabb fizetésbe a kezelőnő 3—3 szolgálati év után lép elő.

Rendezve van még az altisztek, szolgák, a pénzügyőri legénység és az államrendőrségnél alkalmazott polgári biztosok és őrszemélyzet illetményei is.

A javaslathoz terjedelmes megokolás van csatolva és igen bő végrehajtási határozat.

---

melynek láttára az asszony gyenge sikolylyal a földre zuhant.

Igy találta őt kis idő mulva Marczi, ki mindent elkövetett gazdasszonya megmentése érdekében.

Kerekesné két nap óta nem tért magához lázálmából. A szeg, mely kezét megsértette rozsdás volt s az előhivott orvos vérmérgezést állapitott meg a betegség diagnózisaként. Marczi, a segéd, ki éjjel-nappal a beteg mellett volt, iszonyu kinokat szenvedett. A szeretett nő foglalkozott ugyan vele lázálmaiban, de nevét mindig a gyülölet egy nemével ejtette ki, őt nevezte megrontójának, rosz szellemének. Mennyi gyöngédség, mennyi szerelem érzett ki a hangjából midőn a férje neve repült el ajkairól! H gy hivta őt vissza Amerikából! Milyen boldogan ölelte magához, amikor egyszer föléje hajolt, s azt hitte, hogy a férje tért hozzá vissza . . .

Ejjel van, a nagy csöndességet csupán a beteg egyenletes, nyugodt lélekzetvétele szakitja meg. Kerekesné huga, ki ápolta, a nagy fáradságtól s álmatlanságtól kimerülten dőlt az ágyra. 12 óra lehetett, a beteg felébredt, sokáig nézett körül a gyengén világitott szobában, tekintete az ágy mellett ülő Marczin akadt meg.

— Köszönöm Marczi — mondta gyenge hangon — maga igazán jó ember.

— Es milyen tudnék lenni, ha akarnám!

— Ha akarnám, de nem lehet, hisz Imre...

— Ö már eddig a tengeren van bizonyosan, és aztán elválik tőle. Erdemel ő egyebet? Hisz cserben hagyta . . .

Az asszony sóhajtott.

— Ne határozzunk semmit, mig egészséges nem leszek, majd akkor meglátjuk, mi lesz...

— En várok türelmesen — határozta el a legény.

— De én nem várok és most ebben a pillanatban adom ki az utadat — szólalt meg mögöttük egy hang — te kigyó, te, a kit eddig a szivemen tápláltam, te nyomorult csalfa te...

Megrettentek, azt hitték kisértetet látnak, pedig nem az volt. Kerekes jött meg s kihallgatta a beszédjöket. Epen jókor. A legény szégyenkezve állt félre, helyét a férjnek engedve át.

— Azt hitted kutya, Amerikába mentem s a szépséges asszonyomat neked hagyom. Nem és ezerszer nem. Ez a pár percz sok mindenre megtanitott. Más leszek ezután, azt fogadom, most sem rosszban jártam, pénzt kölcsönöztem a nagybátyámtól a fertályra, mert a mi volt, . . . — és hangja itt megcsuklott — eluszott a kártyán. De többet nem lesz a kezemben, azt fogadom.

— Az élő Istenre? — kérdé erős hangon a beteg.

— Igen! — volt a válasz. — A gonosz költözött be a házamba, de kiüzöm.

Marczi elértette, szégyenkezve, csaknem megtörten kullogott ki a sötét hideg éjszakába, mig azok odabenn boldogan, jobb jövő reményében simultak egymáshoz.

———

Radikalizmus a jogban.

— Dr. Persz Adolf felolvasása a Jogászegyletben. —

Tegnap folytatta dr. *Persz* Adolf a Jogászegyletben előadását a jogban szükséges radikálizmusról, ismét épp olyan tetszést aratva, mint a multkor felolvasott első részszel. Jelen voltak az egyesület tagjai csaknem teljes számmalt; jórészt ugyanazok, a kikről ma egy hete megemlékeztünk, továbbá a kir. kath. jogakadémia hallgatói közül számosan.

A most felolvasott részlet rövidre fogott gondolatmenete a következő:

Ma uralkodó elv elméletben a jogegyenlőség, de nemcsak elvben, formailag is vannak kivételek: közjogban census, magánjogban gondnokság, erkölcsben a büntető törvény, társadalmi, közmorál tekintetében a megvetés. A házassági tilalmak is korlátok, különösen a régi korban, hol e tilalmak sokkal számosabbak voltak.

Ott van a *törvénytelen gyermekek* kérdése, melynek egész irodalma van, két véglete: egyenjogusitás a törvényes gyermekekkel, mely a közvélemény részéről nagy ellentállásra talál.

A kik emlegetik a humanizmust a törvénytelen gyermekek sorsánál, nem hivatkoznak a morálra, az egyenjogusitás ellenei pedig ezt veszik alapul. *Kepes* tvszéki biró felolvasásában erkölcsi szempontból ellenzi az egyenjogusitást, de concessiókat enged, már pedig

felsőbb és alsóbb morál nincs, az erkölcs egy.

Dr. *Plopu* táblabiró egyszerüen azt mondja: a törvénytelen gyerekek családja nélkülözi a morált, nincs joga tehát egyenlősiteni magát a morális alapon állókkal.

Nézete e tárgyról a következő:

A fajfentartási törekvés örök. A létért való első küzdelemben folyik a harcz a nőért is. Később a férfi és nő viszonyának belsősége létrehozza a családot. Közös anyagi érdek hozza ezt létre, de csakhamar a házassági jogok és kötelességekkel a morális momentumok lépnek elő.

Vannak, kik nem élnek családban, ezeket jogilag kezdik megkülönböztetni a családban élőktől.

A kereszténység szentséggé emeli a házasságot, s a törvényteleneket kezdi az ethikai momentumok nélkülieknek tekinteni. Ennek czélja jó volt, de félreértésre adott alkalmat s a házasságon kivüliek megvetése, az erkölcsi műfelháborodás, melynek a vagyon megosztásától való félelem volt az oka, erősebb volt, mint a család ethikai tartalma. Nem a szülőt sujtották, hanem a gyereket, a ki anyagi érdekeiket sértette.

Ugyanekkor előtérbe léptek a különböző törvényesitési módok mintegy a különbségek áthidalására.

Ha a mai korra tekintünk, látjuk, hogy a közmorál hanyatlása a törvénytelen gyermekeket megszaporitotta s szükségessé tette a jogi rendezést.

Ez a rendezés abban állott, hogy az anya nyakába varrtuk a gyermeket, az apasági keresetek sovány vigaszával, melyet önkénytelenül kiegészit a botránytól való félelem és a — zsarolás.

Akadémikus értekezésekkel, morális prédikációkkal és sok képmutatással segiteni akartunk a bajon és e helyett levezető csatornákat készitettünk; bölcsődéket, lelenczházakat, árvaházakat.

Innen mindig elégedetlen, egészségtelen szellemü nép kerül ki, mely csak elősegiti a törvénytelen gyermekek szaporitását.

Radikális segitség kell, ki kell vágni e sebet.

A teljes egyenjogusitás — szerinte — morális követelmény.

A *tulajdon* is kényes és ingó alapon álló kérdése a jognak. Miért van éppen a bor árusitása feltételekhez kötve? A specificatio kérdését is radikálisan kellene megoldani, immoralis dolog, hogy az idegen vászonra festett kép föltétlenül a festőé. A kisajátitás a közérdek zsarolására vezet.

A kötelmi jogban a *rosszhiszemüség* kérlelhetetlenül üldözendő volna. A hitel nem oszlopos factora a forgalomnak, mert legtöbb visszaélésre vezet.

A mai perek alapja nem jogi vita, hanem a kötelezettség nem teljesitése, főleg *könnyelmü adósságcsinálás* folytán. Ez kihágásnak volna minősitendő, s ez bár sok teherrel járna, de apasztaná a perek számát.

A *csőd* jelenlegi elbirálása sem áll morális alapon, nem szabad az ártatlanul bukottat joghátránynyal sujtani.

A *büntetőjog* legtöbb hiányt mutat. A tizparancsból kihagytuk a negyediket, kilenczediket, de benne hagytuk az ökröt, szamarat.

Az *uzsorás* már menlevéllel lép a törvény elé.

Fontos és sokat vitatott kérdés a *párbaj*. A büntetés szigoritása nem sokat ér, sem a becsületsértés szigorubb büntetése, mert a sértettnek biró elé menekülése snasz dolog. El kellene törülni a párbaj §-át a törvényből, de ez sem gyógyitaná a mély sebet. A párbajellenes szövetség akkor ér el eredményt, ha egy sereg hangya meg fog állitani egy szélmalmot.

Legyen a *sértő* disqualifikálva, sulyos sértésnél le kell ütni a sértőt — a jogi formák megtartásával, vagyis a büntetlenség biztositásával. Legradikálisabb mód volna, *teljes hivatalvesztés a párbaj után*. A kenyér elvonásával lehet alaposan hatni.

A *börtönügy* rendezése is nagyon helytelen Lombroso elvei alapján, a kinek, megérjük, hogy szobrot emelnek — a zsiványok.

A mai jogállam feladata inkább levágni a jog valamennyi czopfját, mintsem az erkölcs legkisebb sérelmet szenvedjen.

Ritoók Zsigmond szerint soha sem érhetjük el, hogy a jog és erkölcs teljesen fedjék egymást. Az erkölcs addig erkölcs, mig *szabad*. A szegény támogatása morál, de ha kötelezővé tennők végrajtás terhe alatt, megszünnék benne az erkölcsi momentum, az erkölcs nem tür végrehajtó hatalmat, a jognak postulatuma az. A jog czélokat szolgál, s azért változhatik, azért opportumus, az erkölcs változhatatlan, mert önczél.

Ha Tolsztoj elméletét a jogba akarnók átvinni, kivihetetlen volna. Sok esetben lehetetlen az erkölcsi szabályt jogszabálylyá tenni.

Javitani kell az egészségtelen állapotokon, de a redikalizmus jóra nem vezet, csak a mérsékelt előrehaladás.

Hozzászólt a kérdéshez *Sável* Kálmán főügyész, utánna dr. *Persz* Adolf válaszolt védelmezve álláspontját. Ezután a gyülés *Persz* és *Ritoók* éltetésével szétoszlott.

UJDONSAGOK.

—

Leo-ünnepély.

A Katholikus Szabad Liczeum előadási sorozatában kiváló sikerünek igérkezik a mai Leo-ünnepély. A katholikus egyház fejének, XIII. Leo pápa ő Szentségének ünnepét üli ma a kath. kör abból az alkalomból, hogy ő Szentsége néhány nap mulva tölti be pápaságának 25 ik évfordulóját.

Nagy ünnep ez az egész világra, melynek politikája 25 év óta érzi a bölcs aggastyán áldó kezét.

Méltó dolog tehát, hogy a nagyváradi Katholikus Kör is részt vegyen a hódolatban, a melyben egy egész világ feje hajlik meg a világi hatalomra leggyengébb, de szellemi fölényre leghatalmasabb szuverén előtt.

A Kör ünnepélye két részre oszlik. Délelőtt a szabad liczeumi előadások keretében *matiné* lesz a főgimnázium disztermében; ennek müsora a következő:

1. *Pápai himnusz.* Éneklik az Immaculata-zárdában fennálló óvónőképezde növendékei.

2. *Ünnepi beszéd.* Tartja: dr. *Wolafka* Nándor v. püspök, debreczeni kisprépost.

3. *Óda.* Irta és szavalja: dr. *Némethy* Gyula.

4. *Himnusz.* Éneklik az Immaculata-zárdában fennálló óvónőképezde növendékei.

A matiné, mint rendesen, d. e. 11 órakor kezdődik.

Az ünnepély másik része a fehér asztal körül, a Zöldfa-szálloda nagytermében, este 8 órakor fog lezajlani, a mikorra a Katholikus Kör baráti társaságba gyüjti ő Szentsége lelki kormányzatának alattvalóit. Ritkaság, hogy manapság bankett jól sikerüljön; ezek közé a ritka bankettek közé fog tartozni a Kath. Körnek ma esti társasvacsorája is. Városunk előkelőségei épp ugy képviselve lesznek ott, mint a kisebb polgárság, jeléül annak, minő üdvös kapcsolatot hoz létre az a szeretet, mely a Katholikus Kör müködését átlengi. Az ünnepi köszöntőt a rendezőség felkérésére dr. *Hoványi* Gyula jogtanár, autonomiai képviselő fogja mondani. A társasvacsorára még ma délig lehet jelentkezni dr. *Imrik* Gusztáv titkárnál.

———

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

—

TAJEKOZTATO.

Február 15. Gazdasági s akelőadások a megyeház nagytermében.
Febr. 15. Iparos ifjak felolvasó ünnepélye d. u. 4 órakor saját helyiségében.
Febr. 15. A nagyváradi tisztviselők fogyasztási szövetkezetének közgyülése d. e. 11 órakor a vármegyeházán.
Febr. 15. Kath. Szabad Liczeum előadása.
Febr. 19. Szent László intézet közgyülése d. u. 5 órakor a koldusápoló intézetben.
Febr. 19. Községi iskolai tanitók segélyegyletének közgyülése d. e. ½ 11 órakor.
Febr. 20. Az ipartanodai bizottság által kiküldöttek ülése a villamszerelő tanfolyam tárgyában d. u. 3 órakor.
Márczius 1. A nagyváradi takarékpénztár közgyülése d. e. 10 órakor.
Márcz. 1. Kath. Szabad Liczeum előadás.
Márcz. 14. Kath. Szabad Liczeum előadása (estély.)
Márcz. 29. Kath. Szabad Liczeum előadása.
Apr. 18. Kath. Szabad Liczeum zárünnepélye

—

* Az **uralkodóház gyásza.** Az uralkodóháznak ismét gyásza van. Mint ugyanis Bécsből táviratozzák, *Erzsébet* főherczegnő tegnap reggel *meghalt*. Az elhunyt főherczegnő, teljes nevén *Erzsébet Franczisika Mária*, József nádor leánya volt. Született 1831. január 17-én Budán. Első férje *Ferdinand Károly Viktor* estei főherczeg, második férje *Károly Ferdinánd* főherczeg volt, aki az 1877-ik évben halt meg. Az elhunyt főherczegnő után három gyermeke maradt, ugymint *Frigyes* főherczeg, *Mária Krisztina* spanyol regens királyné és *Károly István* főherczeg. Erzsébet főherczegnő mintegy tiz nappal ezelőtt tüdőgyulladásban megbetegedett és tegnap állapota oly veszélyesre fordult, hogy leányát, a spanyol királynét táviratilag hivták a beteg ágyához. A haláleset következtében, mint értesülünk, a király hétfőn, e hó 16-án nem ad kihallgatást.

Bécs, február 14. *Erzsébet* főherczegnő, a ki február 9-én *Frigyes* főherczeg palotájában jobboldali tüdőgyulladásban megbetegedett, az utolsó pillanatig megtartotta teljes eszméletét és tegnap még felvette a halotti szentségeket. Agya körül voltak Frigyes, Károly István, Jenő főherczegek és Mária Terézia főherczegnő. Mária Terézia bajor herczegnőt, a ki ma reggel érkezett Münchenből, a nyugati pályaudvaron fivérei értesitették anyjuk elhunytáról. A spanyol anyakirályné ma este érkezik Bécsbe. A halál hirét a királynak is megtáviratozták Budapestre. A király megszakitja budapesti tartózkodását és Bécsbe jön, hogy a temetésre nézve intézkedjék.

* **Diszes esküvő.** Szép és előkelő esküvő lesz ma, vasárnap a nagyváradi premontrei rend templomában. Dr. *Schram* József soproni honvéd ezredorvos vezeti oltárhoz bájos arájat: *Guttmann* Margit kisasszonyt, *Guttmann* József tekintélyes épitész és törvényhatósági tag kedves és nagymüveltségü leányát.

* **Érdekes látogatás a Házban.** *Pietro Monti*, a chilei köztársaság elnöke tegnap délelőtt felesége kiséretében meglátogatta az uj országházat, és az őt kalauzoló *Dessewffy* Arisztid előtt a látottak felett legnagyobb elragadtatásának kifejezést adott. *Wilcsek* Frigyes gróf beszéde alatt a vendég megjelent a karzaton és rövid ideig nagy érdeklődéssel kisérte a magyar parlament tárgyalási menetét.

* **A pánszlávok ellen.** Turócz-Szent-Mártonból irják: Jellinek Bertalan szucsányi körjegyző panaszos beadványban fordult Turóczmegye közigazgatási bizottságához, amelyben oltalmat kér a nép számára a tót tulzók tulkapásai ellen. Különösen Hrdlicska Lajos turányi ev. lelkész és hirhedt pánszláv ellen fordul a panasz, a ki hivatalos állásával visszaélve, pressziót gyakorol hiveire, hogy őket a tót tulzók táboraba terelje. A közigazgatási bizottság megbizta Beniczky Kálmán alispánt, hogy ez ügyben sürgős vizsgálatot tartson, a melynek eredménye az illetékes püspökkel fog közöltetni.

* **Müének a Szent László-templomban.** Kiváló műélvezetben lesz részük ma a Szent László-templomban ájtatoskodó hiveknek. *Neuhofer* Vilma kisasszony, a kitünő budapesti énekesnő fog énekelni a 11 órás misén néhány egyházi éneket Prsektől és Cherubinitől; a rendes orgonakiséret mellett remek hegedükiséret fogja az ének szépségét jobban érvényre juttatni: *Szunyogh* Lórándné urnő gyönyörü hegedüjátéka.

* **Mikor a tanár sug.** Dr. *Antal* egyetemi tanár kérdezi a szigorlatozótól:

— Mondja el, kérem, a gondnokság alá való helyezés eseteit.

A szigorlatozó nekifohászkodott és elmondott négyet nagy keservesen. Aztán elhallgatott. A professzor sürgette tovább:

— Nos, van még egy ötödik is. Hát azt nem tudja?

A szigorlatozó homlokán kigyöngyözött az izzadság a nagy töprengéstől, aztán megtörve rebegte:

— Erre már nem emékszem. Elfelejtettem.

A professzor gunyosan elmosolyodott és a kezével olyan mozdulatot tett a homloka felé, mint aki azt mondja, hogy no ennél sincs meg mind a négy kerék. A jelölt észrevette a mozdulatot, egyszerre kiragyogott az arcza és örvendezve mondta:

— Ahá, most már eszembe jutott! Az ötödik eset: ***elmebaj és hülyeség***!

Es Antal még csak kifogást sem tehetett a válasz ellen, mert a szigorlatozónak igaza volt. (P. N.)

* **A villamszerelői tanfolyam.** Nagyvárad város ipartanodai bizottsága a Nagyváradon tervezett villamszerelő tanfolyam létesitése tárgyában, dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár elnöklete alatt szükebb bizottságot küldött ki s abba *Szüts* Izsó ipariskolai igazgatót, *Guttmann* József épitészt, *Láng* József nyomdatulajdonost, *Sztarill* Ferencz épitészt, továbbá *Lévai* Márton, *Nagy* Lajos, *Weisz* Károly és ifj. *Cser* János kisiparosokat választotta be. A szükebb bizottság pénteken, február 20-án délután 3 órakor a kereskedelmi és iparkamara helyiségében ülést tart. Az értekezlet tárgya: a tervezett villamszerelő tanfolyam létesitése módozatainak tanulmányozása, előkészitése és az ez iránt teendő javaslat.

* **Bottó Ferencz hagyatéka.** Néhai *Bottó* Ferencz ügyvéd tudvalevőleg csak alig pár ezer koronát hagyott rokonainak, a hagyaték zömét pedig egy Nagyváradon felállitandó főző iskolára hagyományozta. 280,000 korona; ebből mintegy 20,000 kor. ingatlan, ugyanannyi készpénz, a többi pedig kint levő követelés. A nagyváradi kir. járásbiróság a hagyaték tárgyalását február 18-ra tüzte ki s arra Nagyvárad város képviseletében *Rimler* Károly polgármestert is meghivták.

* **A hétről.**

Könyvkereskedésben.

— Kérek egy gótai almanakot. Egy főherczegnő czimét keresem.

— Az almanak most nincs kéznél, hanem itt van egy hidegvizgyógyintézetek vendégeinek a névsora. Ebben is bizonyosan megtalálja.

*

Kinos kérdés.

Mi lesz a riska tehén, ha felmászik a Lomniczi csucsra?

— ***Turiska.***

Hogy hivják a rikkancsot az ujvilágban?

— ***Amerikkancs.***

Mit csinál a szultán, ha egy háremhölgyét megszöktették?

— ***Busultán.***

Mi a legtöbb operett?

— ***Loperett.*** (***Kakas Márton.***)

* **Kivándorlás Turócz-Szent-Mártonból.** Turócz-Szent-Mártonból nemcsak egyes személyek, hanem egész családok vándorolnak ki legközelebb Amerikába, különösen olyanok, a kiknek rokonaik, vagy ismerőseik vannak odaát. Ez a kivándorlási láz évről-évre fokozódik.

* **Lelketlen vandalizmus.** Alig két éve létesitette nagy áldozatok árán Nagyvárad városa a Nagyhid mellett a Városligetbe vezető szép utat s tavaly a gyalogjárók két oldalát facsemetékkel ültették be. Gonosz kezek azonban elmetszették a szépen megfakadt fákat. Már akkor megirtuk, hogy ezt a vandalizmust csak katonák követhették el, mert a 20—25 czentiméter átmérőjü fák egy csapással lettek átszelve karddal, vagy éles szuronynyal. Az őszszel uj fákat ültettek az elpusztitottak helyébe s még ki sem tavaszodott, már ismét összevagdalták valami elvetemült jómadarak. Valószinüleg a Potyka egy-egy jól sikerült »tánczmulatsága« után töltötte ki jókedvét a fákon valamelyik nekitüzesedett hadfi. Pedig ezt a hősiességet megtarthatnák akkorra, ha a maczedoniai konczertben kell kimutatni a virtust.

* **Nincs sütni való.** Egyik ifju s igy természetesen hibátlan étvágyu munkatársunk a férjhezmenendők kapaczitálására megirta, hogy nem tudom hol, nem tudom hány elválás történt csupán azért, mert a feleségek nem tudtak főzni. Gondolom Amerikából dotálta a kis hamis a riportját, hogy ne lehessen rá czáfolni, pedig az uj világban nem is főznek otthon, hanem kifőzőkből élnek. Czélzást tett az ifju gyomor-őr arra is, hogy jó lesz a *Bottó*-féle főzőiskolát felállitani mihamarább. Persze azt hiszi, hogy ő is befordul majd a konyhára és rágyujt . . . stb. Most értesit ***Tomsek*** Ferencz ügyvéd, végrendeleti végrehajtó ur, hogy a főzőiskola mindenesetre létesül, de előbb be kell kasszálni az alapitványt, mert hiába ég a tüz, ha nincs mit sütni-főzni. No! hiszen nálunk nem is olyan sürgős a baj, hisz itt asszonyok, férfiak iskola nélkül is annyit kisütnek-főznek, hogy más város is jóllakhat vele . . .

* **Rablótámadás.** Ruttkáról jelentik, hogy az ottani vasuti vendéglő főpinczérét félreeső helyen eddig ismeretlen tettesek megragadták fejbevágták és aléltan a sinek közé dobták, a hol kevés pénzétől megfosztották. Csak később akadtak rá a sérült emberre.

* **Csempészik a hust Nagyváradra.** A vámkezelők azt tapasztalták, hogy több nagyváradi lakos Pocze-Szőllősről csempészi be a hust s ezáltal husfogyasztási adócsonkitást követ el a város kárára. A csempészett hust a vámok elkerülésével, gyalogutakon hozzák be, miért is *Klemensz* Péter h. vámfelügyelő ezen utakat rendőrökkel és a fogyasztási adóhivatal személyzetével ellenőriztetni kéri.

* **Az iparos ifjak felolvasó ünnepélye.** A »nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete« ma, vasárnap d. u. 4 órakor tartja meg felolvasó ünnepélyét gazdag müsorral, ***minden belépti dij nélkül*** Szent László-tér Kovács-házban levő helyiségében. A müsor következő:

Grammofon megnyitás előtt szórakoztatásul.

1. Dalárda. ***Lehóczky*** József karnagy vezetése mellett.
2. Elnöki megnyitó, tartja: ***Pintér*** Tamás e. elnök.
3. »Az ipar történelmi fejlődése« irta és előadja: Dr. *Stokker* József.
4. »Sztrájk« elbeszélés, irta és felolvassa: Dr. ***Erdélyi*** Miklós.
5. »Concert polka« hegedü szóló, előadja: ***Benkő*** Imre.
6. »Komoly szavalat« tartja: ***Nagy*** Jolánka k. a.
7. Duett, magyar népdalok, éneklik: ***Köffer*** Béla és ***Ellenes*** Péter.
8. »Angyal és Ordög« szavalat, tartja: ***Diósy*** Mihály.
9. »Trió Beethoven, — op. 3.,« előadják: ***Fournes*** Miksa, ***Dávid*** Engelbert és ***Ugolini*** Dezső, a Szigligeti-szinház zenekarának tagjai.
10. »Vig monológ« előadja: ***Kovács*** Mihály.
11. Elnöki zárszó, tartja: ***Kalla*** István, II. alelnök.
12. Dalárda.

* Az **Amerikai Aruház** üzletnagyitás és épitkezés végett a teljes rőfös és rövidáru raktárát a ***Kalenda***-féle üzlet helyiségbe ***Szt. László-tér*** helyezte át, márczius 2-ig. A hol e raktár minden elfogadható olcsó árban ki lesz árusitva.

Saját érdeke tehát mindenkinek e raktár megtekintése. 221.

EGYESÜLETEK.

Tisztviselők fogyasztási szövetkezetének közgyülése.

A nagyváradi tisztviselők fogyasztási szövetkezete ma, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg évi közgyülését dr. *Beöthy* László főispán, szövetkezeti elnök vezetése alatt a vármegyeháza nagytermében.

M. O. P. E. A magyar országos pinczéregyesület nagyváradi választmánya folyó hó 13-án alakult meg, melylyel egy uj és nemes intézmény létesült városunkban. Az országos egyesület czélja legfőképen az ingyenes munkaközvetités és a szakiskola felállitása. A helyi választmány felhivja a szaktársak figyelmét, miszerint az egyesületbe mindennap lehet belépni s jelentkezések elfogadtatnak az elnökségnél. A helyi választmány következőkép alakitotta meg tisztikarát: Elnök ***Dolgos*** Ignácz, a Bazár vendéglő tulajdonosa. Alelnök Leitner Ferencz, a Nemzeti-szálloda főpinczére. Pénztárnok Stern Sándor Széchenyi kávés. Titkár Klein Adolf. Ellenőr Valocsai Ferencz. Pénzbeszedő Kriván Illés.

Igazságszolgáltatás.

A vásárfia.

A tavaszi létai vásáron *Czifra* László egész familiájának bevásárolta a czizma és topán szükségletét.

Szép legényes, ránczos csizmát, karcsu sarkú, czugos czipellőt a menyecskének meg a lánynak.

Választott szép portéka volt az. Ki is akasztották a szekérlőcsre, hogy láthassa a vásár népe, mire telik *Czifra* Lászlónak.

Nézték is azt a járókelők, két szomszéd asszonynak meg éppen megakadt a szeme a nyalka holmin, s addig-addig kerülgették a *Czifra* szekerét, mignem elemelték a vásárfiát.

Haza is ballagott a két asszony a szomszéd *Kakadra*. Itt azután ***Marozsán*** Jánosné meggondolta a dolgot és ***Melucz*** Sándornénak hagyta az egész lopott batyut.

Jól sejtette, hogy nyomukon van a gazda. Valóban *Czifra* már faluszerte kerestette az ellopott csizmákat. Igy hát ***Melucz*** Sándorné és igyekezett szabadulni a tul olcsó vásárfiától és az egész batyut eldobta a ***Marozsánné*** kertje alatt. Két gyermek volt ennek tanuja, a kik nyomra vezették a károsult *Czifrát*.

Ezért a kis vásárfiáért állt tegnapa törvényszék előtt a két asszony.

Nagy József biró elnöklésével a büntető tanács 2 heti fogházra itélte őket.

Sulyos bünügyekben felmentő itélet.

A szegzárdi kir. törvényszék, mint esküdtbiróság az esküdtek verdiktje alapján három sulyos bünügyben hozott felmentő itéletet. Folyó hó 10 és gyujogatás vádja miatt *Tamás* Józsefné nagy-szokolyi lakos ült a vádlottak padján, a ki bosszuból, mivel háziasszonya butorait házbér fejében elárvereztette, annak házát állitólag felgyujtotta. Ezt a tényt nem lehetett azonban Tamásinéra bebizonyitani és

igy az esküdtek igazmondása alapján a kir. törvényszék felmentette. Ugyancsak Szegzárdon tárgyalták folyó hó 11-én *Mihalka* János bünügyét, a ki halált okozott sulyos testi sértés büntettével volt vádolva. Mihalka János tavaly május 25-én Bolcske tolnamegyei községben búcsu alkalmával az utczán bosszuból állitólag ugy ütötte fejbe *Dér* Mihályt, hogy az nyolcz nap mulva meghalt. A tárgyaláson 26 tanut hallgattak ki, a kik azonban oly ellentétesen vallottak, hogy az esküdtek a vádlottat ártatlannak mondották ki és a törvényszék fölmentette.

Folyó hó 12-én *Rudolf* Márton szegzárdi fuvaros fölött itélkezett az esküdtbiróság. Rudolf Márton tavaly november hó 12-én virradóra Szegzárdon a Bartina-utczában állitólag megleste *Tolnai* József szegzárdi szőlőmüvest, a ki dalolva jött haza a korcsmából, és baltával ugy fejbevágta, hogy rögtön elboritotta a vér, majd késsel mellbe szurta. Ezt a cselekményt *Zemán* János esküvel állitotta ugyan, de a többi beidézett tanuk csak azt látták, hogy valaki leütötte Tolnait, de Rudolfot a gyilkosban felismerni nem tudták. Az esküdtek nem bünösnek mondották ki Rudolf Mártont, a kit a kir. törvényszék felmentett és rögtön szabadon bocsátott.

Az ügyész az itélet ellen semmiségi panaszt jelentett be.

ZENE ES MUVESZET.

—

Székely Irén Nagyváradon.

(Az izr. nőegylet hangversenye.)

Evek óta az izr. nőegylet adja meg a nagyváradi farsangok müvészi izelitőjét hangversenyeivel.

Sok sikerült hangverseny után az idei bizonyára ugy érték, mint látogatottság tekintetében fölötte áll az elődeinek. Kivételes nagy érdeklődést keltett városszerte a hangverseny müsorán a Székely Irén neve, akit bizony távozása óta sem tudott Nagyváradon senki sem feledni. Ismerve a nagy érdeklődést nem volt meglepő az a nagy tarka emberáradat, mely a szó legreálisabb értelmében zsufolásig töltötte meg a Fekete Sas nagytermét. Szokatlanul nagy és intelligens közönség szorongott kiváncsian várva az igért és sokat igérő müsort.

Mindjárt a hangverseny elején egy kis csalódás várta a közönséget, mely később előnyös meglepetéssé vált. Ugyanis *Beckné* Kertész Ella helyett *Maróthy* Margit, a Magyar Szinház drámai szendéje jött Nagyváradra, mivel *Kertész* Ella betegen fekszik.

E kis csalódás fogta el éppen a közönséget, midőn Beck Vilmos az operaház kitünő baritonistája a pódiumra lépett s meleg, hajlékony baritonjában felcsengett *Gounod Cavatinája*. Szép mély baritonja általános tetszést keltett s még inkább növelte a hatást Bizet Torreador dalával, melynek erőteljes előadása igazán megkapó volt.

Még zugott a taps, mikor feltünt Székely Irén jól ismert alakja. Pillanatnyi csend jelezte a viszontlátás meglepetését, s erre frenetikus taps üdvözölte a hütlen kedvenczet, a ki látható örömmel énekelt ismét Nagyváradnak.

Mikor felcsendült a Hunyadi László nagy áriája, Székely Irén ezüst tiszta trillái eszünkbe juttatták a régi jó időket s a gyönyörüséghez fájdalom vegyült, mert hiszen márcsak vendégünk, — pedig a mienk volt. Székely Irén énekmüvészete talán most áll a delelőn. Hangja megerősödött és mit sem vesztett tiszta üde csengéséből. Előadása nemes és elragadó ugy a nagy opera áriában, mint a ráadásul énekelt opera dalokban. A Görög rabszolga aranysziget dalát ennyi bájjal még nem énekelték Nagyváradon. Hajlékony, lágy futamai, tüzes, tiszta trillái tulhaladják emlékeinket is, s valójában csak most láthatjuk, mit veszitett a Szigligeti szinház Székely Irénben.

Szünni nem akaró taps ismételtette meg énekszámait és *Székely* Irén tuláradó örömmel toldotta meg müsorát.

Hallottuk a Svihákok keringőjét és egy gyönyörü magyar nótát, a minek előadása elragadta az egész közönséget.

A hosszas, nagy ünneplés után jött a meglepetés, egy nyulánk, bájos szép nő *Maróthy* Margit. *Somló* Sándor egy tul romantikus érzelmü versét szavalta. Előadása kárpótolta a fakó költeményt. Kellemes, lágy organuma, kifejező arczjátéka érvényre juttatta az érzelmes költeményt.

Utána ismét Székely Irén lépett a pódiumra és az *Aida* áriával fokozta sikerét a tetőpontra. Melegen szép ünneplés követte énekét. Most ismét Beck Vilmos váltotta fel a müvésznőt, s dallamos mély baritonját gyönyörüen ragyogtatta *Schumann*, Godard és Löwe apusaiban.

Végül *Maróthy* Margit szavalta el *Koroda* Pál egy szerelmi raphsodiáját gyönyörü szinezéssel.

Meg kell még emlitenünk, hogy a *Székely* Irénnek számait Müller János, a Szigligeti-szinház karmestere kisérte precziz szép zongora játékkal.

A Beck Vilmosét pedig Vomácska József zenetanár.

A hangverseny után bár számosan távoztak, de oly nagy közönség maradt még mindig, hogy a tánczolók alig jutottak helyhez.

Később aztán fokozódott kedvben, reggelig tartott a tánczmulatság. —*os.*

SZINHÁZ.

—

HETI MÜSOR.

Vasárnap délután: Svihákok, este: Falu rossza.
Hétfő: New-York szépe.
Kedd: Ibolyafaló.
Szerda: Koldusdiák.
Csütörtök: Koldusdiák.
Péntek: Ibolyafaló.
Szombat: Gerolsteini nagyherczegnő.
Vasárnap: d. u. Betyár kendője, este: Gerolsteini nagyherczegnő.

—

Koldusdiák. Milöcker gyönyörü operettjét, a *Koldusdiák*-ot játszák szerdán este a szinházban, A kitünő operettre a legnagyobb ambiczióval készült az operett-személyzet. — Rédei Szidi, Márkus Aranka, Pogány Janka, Kulinyi Mariska, Bognár János, Heltai Jenő, Perényi, Szatmáry, Kalmár stb. az operett legjobb szereplői.

New-York szépe. Hétfőn megismétlik a szinházban a *New-York szépe* előadását. Az operett czimszerepét ez alkalommal is Rédey Szidi játsza.

Ibolyafaló. Schöntan hires és pompás vigjátékát, az *Ibolyafalót* ujitják fel kedden este a Szigligeti-szinházban. H. Novák Irén, László Irén, Benkő Jolán, Tóth Elek, Bognár János, Bérczy Gyula, Dési Alfréd stb. fognak játszani a vigjátékban.

Készülő előadások. Már hirt adtunk egy pár érdekes készülő premierről és reprizekről. Egymást gyors tempóban fogják követni e premierek és reprizek. *Jack és Bob* (operett), *Uff király*, *Carmen*, *Bajazzók*, *István vajda* (Vulkán József darabja) *Doktor ur*, *Mózes* és *Házasodjunk* a bemutatásra, illetve felujitásra váró darabok.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 149. Bérlet 131. sz.

Ma vasárnap, 1903. február 15-én:

Délután 3 órakor fél helyárakkal:

Svihákok.

Operette.

Este 7½ órakor rendes helyárakkal:

Falu rossza.

Népszinmü.

SZEMÉLYEK:

Feledy Gáspár, gazdag falusi földmivelő — — — —	Bognár J.
Boriska) — —	E. Kovács Mariska
Lajos) gyermekei — —	Deésy Alfréd
Bátki Tercsi árva, Feledi gyámsága alatt — — — —	H. Novák Irén
Göndör Sándor, szolgalegény	Pintér Imre
Finom Rózsi, menyecske —	Örley Flóra
Gonosz Pista, bakter — —	Bérczi Gyula
Czene, czigányprimás — —	Szathmáry Arpád
Adus, vén czimbalmos — —	Heltai Jenő

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék, **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Jegyek előre válthatók szinház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, február 16-án:

New-York szépe.

Operette.

MULATSAG.

—

FARSANGI NAPTAR.

Febr. 15. Nagyvárad-velenczei földmivelők körének mulatsága.
Febr 21. Honibál a Vöröskereszt javára.
Február 22. Tüzoltó bál a Zöldfában.

—

Áltiszti bál.

Eleven élet uralkodott tegnap este ismét a Kereskedelmi Csarnokban.

A nagyváradi 37. gyalogezred altisztjei tartották meg idei farsangi báljukat, mely várakozáson felül sikerült.

A termek nagyon szépen voltak diszitve pálmákkal, fenyőkkel, a tánczteremben pedig *Barza* József jóhirü kárpitos által sok csinnal és izléssel felállitott sátor keltett ezuttal ismét feltünést.

A bálanyai tisztet báró *Carg* ezredesné töltötte be, lebilincselve környezetét szeretetreméltóságával.

A megjelent hölgyeket remek tánczrenddel, azonkivül a bálanyát óriási csokorral lepte meg a rendezőség.

Emelte az estély fényét, hogy azon majdnem az összes tisztek is megjelentek, többen

feleségeikkel. Közülök a következőket sikerült feljegyeznünk:

Albach altábornagy, *Schlehmüller* vezérőrnagy, báró *Carg* ezredes nejével, *Békéssy, Schmidt* ezredesek, *Lausch* alezredes nejével, *Horváth, Vucsics* őrnagyok, *Vinkler* őrnagy nejével és leányaival, *Fischer* Oszkár őrnagy nejével, *Marschner* őrnagy, *Hubinger* százados nejével.

A tánczot *Titzel* őrmester báró *Cargnéval* és báró *Carg Sauberer* őrmester nejével nyitotta meg.

Majd a rendezőséget mutattak be a bálanyának s azután kezdetét vette a táncz, melynek a hajnal pirkadása vetett véget.

A bálon nagyszámu és előkelő közönség vett részt.

TAVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, február 14. (Saj. tud. táv.) Szünet után *Marjai* beszélt a javaslatok ellen. Majd interpelláltak *Kaas* Ivor báró és *Bartha* Miklós. *Széll* válaszolt a válaszokat tudomásul vették.

A tanügyi személyzet fizetésrendezése.

Budapest, febr. 14. (Saj. tud. távir.) A tisztviselők fizetésrendezésénél a rangfokozatokon kivül az állami tanügyi személyzet és szolgák fizetését a következőkben állapitották meg:

A javaslat szerint az állami tanügyi személyzet fizetését nem osztották egyik osztályba sem, hanem az egyetemi és főiskolai tanárok fizetésére nézve ugy intezkedik a javaslat, hogy a törzsfizetésen kivül sem leczke pénzben, sem jutalékban nem részesülnek

A középiskolai tanárok és főigazgatók egységes fizetést kapnak még pedig 2600 korona a kezdő fizetés, mely öt évi szolgálat után 3200 koronára, később pedig 5600 koronára emelkedik.

A főigazgatók ezenkivül évi 1600 korona pótlékban részesülnek, mely öt év mulva 2400, majd a következő öt év után 3600 koronára emelkedik.

A középiskolai és tanitóképzőintézetek igazgatói a tanári fizetésen kivül 800 korona pótlékban részesülnek, mely 10 év mulva 1600 koronára emelkedik.

A polgári iskolai tanárok, a felső népiskolák, ipar és szakiskolák személyzete 2000—4400 korona fizetést kap.

A polgári iskolai igazgató pedig 800—1200 korona pótlékban részesül. A hat osztályu elemi iskola igazgatói azonban csak 400 korona pótlékot kapnak.

Az állami elemi iskolai tanitók 1000—2000 korona, a kisdedóvónők pedig 900—1500 korona fizetést kapnak.

A rangfokozatokon kivül levő póstatáviró és telefonkezelőiről pedig a következőkben intézkedik a javaslat:

A posta-távirda telefonkezelőnői 1000—1400 korona fizetés és a XI. osztály lakáspénzt kapják.

Az állami altisztek a pósta, bányászat és erdészet kivételével 1000, 1100, 1200 és 1300 koronában van megállapitva.

A szolgák fizetése a posta kivételével vidéken 600—700—800—900 korona.

A postánál az altisztek fizetése 1100—1200—1300—1400 korona.

Magasabb fizetési fokozatba az altisztek öt-öt évi kifogástalanul eltöltött szolgálati év után lépnek elő, lakáspénzük állomáshely szerint 150—300 korona.

A pénzügyőrség uj fizetése öt évenkint emelkedik, még pedig a vigyázó 700, 800, 900, tövigyázó 900, 1000, 1100, szemlész 1100, 1200, 1300 biztoshelyettes 1400, 1600, 1800 koronára.

A XI. fizetési osztályban levő tisztviselőknek beszámitják azt a szolgálati időt is, a melyet esetleg, mint napidijasok a XII. osztályban töltöttek el.

A javaslat értelmében járó magasabb illetmények a javaslat törvényerőre lépése napjától folyósitattik. A lakáspénzek azonban csak a következő lakáspénz negyedétől kezdve.

A tanitói személyzetnek beszámitják a a felekezeti vagy községi szolgálatban eltöltött éveket is.

A törvényszéki birák, járásbirák, ügyészek összlétszámának $^3/_{10}$-ed része a 7-ik fizetési osztályba soroztatik és a javaslat felhatalmazza az igazságügyminisztert, hogy birói képesitéssel biró aljegyzőket birósági jegyzőkké és a legalább 8 év óta szolgáló segéd telekkönyvvezetőket állomáshelyükön telekkönyvvezetőkké nevezze ki.

Honnan számitják a fizetésemelést?

Budapest, febr. 14. (Saj. tud. táv.) A tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása folyamán, ha a kormány biztositottnak fogja látni, hogy a javaslat 1903. márczius végéig törvény erőre emelkedik, oly intézkedést szándékozik javasolni, *hogy a tisztviselők visszamenőleg 1902. november elsejétől kapják már a fölemelt fizetést.*

Kihallgatás a szultánnál.

Konstantinápoly, febr. 14. Örmányián örmény-gregoriánus patriarka tegnap külön meghivásra kihallgatáson volt a szultánnál. A szultán sajnálkozását fejezte ki a patriárka ellen elkövetett merényletem. Ormánian az örmény nemzet ra aszkodására utalt és az összes még végre nem hajtott iradék mielőbbi végrehajtását kérte. A szultán megigérte, hogy holnap megadja a nagyvezérnek a kellő utasitást. (M. T. I.)

Délafrikából.

Pretória, febr. 14. Azt jelentik, hogy a kormány, Botha, Delarey és Smuts tábornokoknak a tervbe vett törvényhozó tanácsban helyet ajánlott fel. A tábornokok egyértelmüen visszautasitották az ajánlatot, de nem azért, mintha nem volnának hajlandók a kormánynyal közremüködni, hanem azért, mert nézetük szerint az uj törvényhozó tanács megalakitásának módja nem szolgálhat az ország javára. (M. T. I.)

Marokkó.

Madrid, február 14. Melilából jelentik, hogy a trónkövetelőnek sikerült Fezbe jutnia, ahol néhány órát töltött. Másnap csata volt. A szultán csapatai vereséget szenvedtek, kénytelenek voltak visszavonulni Fezbe és néhány ágyut hagytak a csatatéren. A trónkövetelő most már csak négy órányira van Feztől. A Melila környékén lakó kabilok a trónkövetelőtől levelet kaptak, melyben a trónkövetelő felszólitja őket, hogy Murej Karaffát fogják el. (M. T. I.)

Háborus hirek.

Sofia, febr. 14. (Saját tud. táv.) Bolgária fenyegető helyzetbe került. A porta concentrálja a határon hadseregét. A rendőrség letartóztatta a macedon liga vezérét *Mihálovszkit*, hogy a fölkelés elejét vegye.

Földrengés.

Asabad, febr. 14. Andisánban majdnem minden nap gyönge földrengést éreznek. (M. T. I.)

Miniszterek vád alatt.

Szófia, febr. 14. Az államtörvényszék ma délelőtt kezdte meg az Ivancsev-Radoszlavov kabinet volt miniszterei ellen emelt vádak tárgyalását. (M. T. I.)

Lamsdorff és Goluchovszky találkozása.

Belgrád, február 14. Egy itteni lap azt a hirt közli állitólag biztos forrásból, hogy Goluchovszky Agenor gróf és Lamsdorff jövő héten Belgrádhan találkozni fognak. E találkozás czélja mi lehetne más — mint Macedonia — teszi hozzá a lap.

A kinai császárné halálhire.

Pétervár, február 14. Az orosz távirati ügynökségnek azt jelentik Port Arthurból, hogy a kinai özvegy császárné haláláról szóló, külföldön terjesztett hirt Pekingben e hó 7-én hivatalosan megczáfolták. Ezen a napon az özvegy császárné a diplomácziai testületet fogadta. (M. T. I.)

A maczedon kérdès.

Bécs, február 14. Illetékes helyről jelentik, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország, ha a török kormánynyal márczius hó 15-ig meg nem egyezik, a két állam együttesen megszállja Maczedóniát.

A spanyol anyakirályné Bécsben.

Páris, február 14. Mária Krisztina spanyol anyakirályné leányával, Mária Terézia infásnővel ma este ideérkezett és éjfélkor tovább utazott Bécsbe. (M. T. I.)

NYILTTER.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

119

A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett 13 próbás ***ezüst evőkészletek*** $5^1/_2$, ***gyertyatartók*** és ***girandolok*** $6^1/_2$ krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

Országh Sándor

orgonagyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapittatott 1861-ben.

121

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitásokat* a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

Árjegyzéket kivánatra küldök.

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903. év mintákban dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek gyertya- és karos gyertyatartók, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak müvészies kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és franczia china-ezüst GYÜRÜK egyedüli elárusitója Bihar-, Hajdumegye és Erdély részére nagyban és kicsinyben.

70

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: **Sienkiewicz Henrik.** 199

— Nem, mondotta Wolodyjovski. Azt nem hiszem.

— Ej, Mihály, mégis azt hiszem, hogy ő az.

— Hát aztán!?

— Megtudom, hogy kicsoda. Zsidó! Régóta itt van már az az ur?

— Csak ma érkezett, alig két órával előbb.

— És nem tudod honnan való?

— Nem tudom, de bizonyosan messziről jött, mert a lovai nagyon fáradtak voltak. Az emberek azt mondták, hogy a Visztulán tulról jönnek.

— Miért száll meg itt Lipkovoban?

— Azt nem tudom.

— Majd kitudom én, talán valami ismerős, szólt Sagloba, s az ajtóhoz lépett, kopogtatott és bekiáltott:

— Szabad, uram?

— Ki az? kérdezte egy hang belülről.

— Jó barát, szólt Sagloba felnyitva az ajtót. Bocsánat, uram, talán nem vagyok alkalmatlan? tette hozzá és a fejét bedugta az ajtón.

Hirtelen visszaugrott, becsapta az ajtót és halottszint váltott. Az arczán rémület tükröződött vissza; nyitott szájjal és révedező pillantással bámult Wolodyjovskira és Kuselra.

— Mi bajod? kérdezte Wolodyjovski.

— A Jézus öt sebére! csendesen! dadogta Sagloba. Ott! — Bohun!

— Kicsoda? Mitörtént veled?

— Ott! — Bohun!

A két tiszt felugrott:

— Elment az eszed? Térj magadhoz, ki van ott?

— Bohun! Bohun!

— Az lehetetlen! — kiáltott Wolodyjovski.

— Amilye igaz, hogy élek! Amilyen igaz, hogy itt állok előttetek! Esküszöm az Istenre és minden szentekre!

— Miért vagy ugy megijedve? — szólt Wolodyjovski. — Ha ő az, ugy az Isten adta a kezünkbe. Nyugodj meg. Biztos vagy benne, hogy ő az?

— Amilyen igaz, hogy veletek beszélek. Láttam. Öltözködik.

— Meglátott téged?

— Nem tudom. Azt hiszem, hogy nem.

Wolodyjovskinak a szemei szikráztak.

— Zsidó! — szólt csendesen és a kezével intett. — Gyere ide! Van a kamrának másik ajtaja is?

— Nem, csak az az egy.

— Kusel, gyorsan az ablakhoz! — sugta Mihály. Oh, most meg nem menekül.

Kusel szónélkül elhagyta a szobát.

— Térj hát már magadhoz, szólt Wolodyjovski. Nem te vagy a bajban, hanem az ő feje fölött függ a pallós. Mit árthat neked! Semmit!

— Oh, csak a csodálkozástól zavarodtam meg, szólt Sagloba és magában igy gondolkozva: igaz is! miért féljek én? Mihály mellettem van. Inkább Bohun féljen.

Hirtelen haragos arczot vágott tehát és a kardjához kapott.

— Mihály, most el nem menekül ő kelme!

— De csakugyan ő az? Nem tudom elhinni. Mit csinálna itt? szólt a kis lovag.

— Chmielnickij küldte ki kémkedni. Az biztos. Elfogjuk és kettő között engedjük csak választást tenni, hogy vagy szabadon bocsátja a herczegnőt, vagy átadjuk az igazságszolgáltatásnak.

— Ha a herczegnőt kiadná, mehet a pokolba.

— De nem vagyunk-e nagyon kevesen? Mi ketten és Kusel a harmadik! Elkeseredetten fogja magát védeni és néhány ember mégis van vele.

— Charlamp is jön harmadmagával, ez már hat. Éppen elég!

E pillanatban nyilott az ajtó és Bohun lépett a szobába. Az előbb valószinüleg nem látta Saglobát, mert most összerezzent, amikor megpillantotta. A vér fejébe tolult és villámgyorsan a kardjához kapott, — de ez csak egy pillanatig tartott. A felindulás eltünt az arczáról és sápadtabb volt, mint máskor. Sagloba rászegezte a tekintetét, de egy szótsem szólt és a hetman azonképpen szótlanul állott ott. A szobában a légy repülését is meg lehetett hallani és a két ember, akiknek életök folyása oly csodálatos módon kereszteződött, a pillanatban ugy tett, mintha nem ismerné egymást.

Ez meglehetősen sokáig tartott. Mihálynak legalább egy örökkévalóságnak tünt fel.

— Zsidó! — szólt hirtelen Bohun. — Messze van innen Sabarovo?

— Nem, nincs messze, — felelt a zsidó. — Nagyságod azonnal indul?

— Igen! — szólt Bohun s megindult az ajtó felé amely a szabadba vitt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASAG.

Gazdasági előadások Nagyváradon.

A Gazdasági egyletek orsz. Szövetsége és a Biharmegyei Gazdasági Egylet által rendezett gazdasági szakelőadások első napja tegnap teljes sikerrel és eredménnyel folyt le. Teljes elismerés illeti érte a rendezőket és a debreczeni gazdasági iskolát, amelynek igazgatója és tanárai gazdag tapasztalataik és nagy szaktudásukkal igen tulságos előadásokat tartottak.

A vármegyeház nagytermében már kilencz óra előtt szép számmal gyültek össze a vármegye legkiválóbb gazdái, mintegy nyolczvanan; azonkivül képviselve volt az O. M. G. és a Békésmegyei Gazdasági Egylet.

A jelenvoltak közül feljegyeztük:

Dr. *Beöthy* László főispán, Szilassy Zoltán az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének képviseletében, Zsilinszky István alelnök és Pfeifer István titkár a Békésmegyei Gazd. Egylet képviseletében; Papp Imre káptalani főtiszt az uradalom tisztikarával, Bereczky Géza, Száhlender Károly, Nadányi Miklós, Markovits Antal, Des Echerolles-Kruspér Sándor, id. Markovits Károly, id. Molnár Lajos, Wertheimstein Alfréd, Csicsay Alajos, ifj. Molnár Lajos, Schwarcz Ferencz, dr. Gyertyánffy Károly, Grósz Zsigmond, Kornstein Hermann (Nagy-Szalonta), Zathureczky Albert, dr. Miskolczy Ferencz, Zatureczky István, Weingärtner Andor stb.

Dr. *Beöthy* László főispán, a biharmegyei gazd. egyesület vál. tagja, nyitotta meg az előadást. Lendületes beszédben méltatta a szakelőadások hasznát és jelentőségét; üdvözölte az Orsz. Magy. Gazdasági egyesületet és a Békésmegyei gazdasági egylet kiküldötteit, valamint az előadókat és a nagyszámban összegyült hallgatóságot. Végül felkérte Kerpely Kálmánt, a debreczeni gazdasági tanintézet igazgatóját.

Kerpely Kálmán kitünő előadásban a trágya okszerü kezeléséről beszélt. Részletesen foglalkozott az istállóban és a telepen való kezeléssel.

Utánna *Juhász* Arpád a talaj okszerü müveléséről érdekes és tanulságos dolgokat mondott, amelyeket a gazdák haszonnal értékesithetnek.

Ifj. *Sporzón* Pál volt délelőtt az utolsó előadó. Az ujabb gazdasági gépeket ismertette.

Délután 2 órakor folytatták az előadásokat, amelyek mind igen magas szinvonalon állottak.

Ferenczy Ferencz: A nyugati szarvasmarha tenyésztése tejtermelés szempontjából czim alatt tartotta meg érdekes előadását.

Az első napi előadások sorozatát *Hajós* István zárta be a szarvasmarhák és sertések járványos betegségei és az azok elleni védekezésről.

Minden előadót élénken megéljenzett a hallgatóság.

*

Ma, vasárnap folytatják és fejezik be a tanulságos előadásokat.

Reggel 9 órakor *Szilassy* Zoltán az O. M. G. E. kiküldöttje értekezik a gazdasági szövetkezetekről.

Délelőtt 10—11-ig: Dohánytermelés. Előadó: Kerpely Kálmán gazd. tanintézeti igazgató.

Délelőtt 11—12 ig: Egy középbirtok berendezése tekintettel Biharmegye viszonyaira. Előadó: Vörös Pál gazd. tanintézeti tanár.

Délelőtt 12—1-ig: Szarvasmarha hizlalás. Előadó: Ferenczy Ferencz gazd. tanintézeti tanár.

Ma, vasárnap délben 1 órakor az előadó tanárok tiszteletére társasebédet rendeznek *Karner* Gyula jóhirü vendéglőjében a gazdák.

—

Marha ártáblázat 1902. február 10-ről. 1 pár I-sö rendü jármos ökör 601—700 kor. 1 pár II-od rendü jármos ökör 500—580 k. 1 pár III-ad rendü jármos ökör 230—490 k. 1 drb fejős tehén 100—220 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 154—280 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180 k. 1 drb veres borju 30—50 k. 1 drb fél éves borju 34—58 k. 1 drb egy éves borju 46—66 k. 1 drb két éves borju 68—160 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 116—124 k. 1 pár fél éves sertés 36—40 k. 1 pár egy éves sertés 50—78 k. 1 pár két éves sertés 80—140 k. 1 drb igás ló 130—200 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—30 k. 1 pár borjubör 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

—

Dohány kivitelünk.

Gibraltárba, konzulátusunk jelentése szerint, az 1902. év IV. negyedében Magyarországból 3,125 bál és Portoricoból 4000 bál dohány érkezett.

Értéktőzsde.

Budapest, febr. 14.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasut	—.—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, febr. 14.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	—.—
Káposzta, repcze, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. febr. 14-én.

Magyar aranyjáradék 4	121.25
Magyar koronajáradék	93.80
Magyar vasuti köl sön aranyban $4_1/_2$	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben $2^1/_2$ %	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitesi kötvény 4%	99.75
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	201.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	160.—
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	101.50
Osztrák államsorsjegyek	154.50
Osztrák magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	746.—
Osztrák hitelintézet részvény	698.—
Párisi vista	95.40
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.07
Németbirodalmi márka	117.10
Londoni vista	239.82
20 márkás arany	23.41

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utczai Mezey-házban a II-ik emeleten egy **6 szobás utczai lakás** f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél. 180.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nag. Teleky-utczai házában. 306

SZOBEL ADOLF

női ruha és confectió készitési

műterem

Nagyváradon, Fő-utcza. (Bartsch-ház).

Ajánlja szakmájába vágó mindenféle ruhák divatos elkészitését, ugymint: **utczai és estéi toilettek, angol és franczia szabásu ruhákat, kosztümöket. Sport-ruhák mindennemü fazonban,**

Vidéki megrendelőktől ruhaderék beküldése kivántatik mérték helyett. 148

A Richter-féle

LINIMENTUM CAPS. COMP.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 33 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csúznál** és **meghüléseknél.**

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a **„Horgony"** védjegygyel és a **„Richter"** czégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József,** gyógyszerésznél **Budapesten.**

Richter F. Ad. és társa,
•• **csász. és kir. udvari szállitók.** ••
Rudolstadt.

„THE GRESHAM"

életbiztositó társaság LONDONBAN.

Felsőmagyarországi és Erdélyrészi vezérügynökségi központ: **Nagyváradon, Bémer-tér 4., I. emelet.** — Főnök: **LÉVAI HENRIK.**

Hatásköre kiterjed a következő 38 megyére:

1. Abauj-Torna
2. Árva
3. Bars
4. Bereg
5. Bihar
6. Borsod
7. Gömör
8. Heves
9. Hont
10. Liptó
11. Mármaros
12. Nógrád
13. Sáros
14. Szabolcs
15. Szatmár
16. Szepes
17. Szilágy
18. Trencsén
19. Turócz
20. Ugocsa
21. Ung
22. Zemplén
23. Zólyom
24. Alsó-Fehér
25. Besztercze-Naszód
26. Brassó
27. Csik
28. Fogaras
29. Háromszék
30. Hunyad
31. Kolozs
32. Kis-Küküllő
33. Maros-Torda
34. Nagy-Küküllő
35. Torda-Aranyos
36. Szeben
37. Szolnok-Doboka
38. Udvarhely

A társaság vagyona 1901. deczember 31-én 180 millió korona,

mely összegben a »Budapesti Hivatalos Közlöny« 1902. évi 192. számában részletezett külön magyar mérleg szerint vannak: magyar állampapirok, magyar értékpapirok és a budapesti épületek 28 millió korona összértékben. Azonkivül letét Bécsben a központi állampénztárnál 23 millió korona.

Mindennemü felvilágositással készségesen szolgál:

A Gresham Felsőmagyarországi és Erdélyrészi vezérügynöksége Nagyváradon.

Fenti vezérügynökség hajlandó oly egyénekkel (kedvező feltételek mellett) összeköttetésbe lépni, kik életbiztositási üzletek közvetitésére alkalmasak. 144

Nagyvárad város jogügyi és gazdasági ügyosztályától.

Árlejtési és árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbizás folytán 1903. évi márczius hó 4-ik napján, d. e. 10 órakor a városház termében az alább felsorolt boltok bérbeadása, ingatlan eladása, vállalatok biztositása czéljából árverést s illetve árlejtést fogok tartani.

A) Bérletek.

1. A «Zöldfa» vendégfogadó alatti 3. sz. bolthelyiség bérlete, a bérleti idő kezdődik 1903. évi november hó 1. napján s tart 1909. évi október 30. napjáig 6 egymásután következő éven át; kikiáltási ár 2420 korona évi bérösszeg; bánatpénz 605 korona.

2. A «Zöldfa» alatti 5. sz. bolt bérlete ugyanazon időre; kikiáltási ár 1575 korona évi bérösszeg; bánatpénz 394 korona.

3. A «Zöldfa» alatti 7. sz. bolthelyiség bérlete ugyanazon időre; kikiáltási ár 1100 korona évi bérösszeg; bánatpénz 275 korona.

4. A «Zöldfa» alatti 8. sz. bolthelyiség bérlete, a bérlet kezdődik 1903. évi május 1-én s tart 1909. évi április hó 30. napjáig terjedő 6 éven át. Kikiáltási ár 1100 korona évi bérösszeg, bánatpénz 275 korona.

5. A «Fekete Sas» szálloda 5. számu boltbérlete, a bérleti idő kezdődik 1903. évi május 1-én s tart 1909. április 30. napjáig terjedő 6 éven át. Kikiáltási ár 1606 korona évi bérösszeg, bánatpénz 401.5 korona.

6. A «Fekete Sas» szálloda alatti 6. sz. a. bolt bérlete ugyanannyi időre; kikiáltási ár 2800 korona évi bérösszeg; bánatpénz 700 korona.

B) Ingatlan eladás.

7. A város tulajdonát képező, ugynevezett Wolfi korcsma eladása; kikiáltási ár 4000 korona; bánatpénz 400 korona.

C) Vállalatok.

1. Város érvényben álló szabályrendelete alapján Nagyvárad város területén szedhető szikvizfogyasztási adópótlék szedési jogának bérbeadása; a kikiáltási ár 13312 korona; bánatpénz 3328 korona. A bérlet kezdődik 1903. évi julius hó 1-én s tart egymásután következő 6 éven át, vagyis 1909. évi junius 30-ig.

2. A városnál alkalmazott rendőr s tüzoltó legénység, a fertőtlenitők, a vámszemélyzet és kocsisok részére 1908. deczember 31-ig terjedő időtartamban szükséges ruházat szállitása; bánatpénz 2000 korona. Az évi szükséglet mintegy 8700 koronára rug.

3. A város részére 1905. évi deczember hó 31-ig szükséges kőmives, ács és cserepező munkálatoknak vállalatba adása; bánatpénz a kőmives munkálatokra 2000 korona, az ács munkálatokra 2200 korona, a cserepező munkálatokra 200 korona.

4. A Nagyvárad-Olaszi városrészben Uri- és Széles-utczák sarkán levő 58. számu telken épitendő iskola vállalatba adása; előirányzati összeg 38.989·08 korona; bánatpénz 2000 kor.

A felsorolt bérletekre, ingatlan eladásra és vállalatokra vonatkozó árverési, illetve árlejtési feltételek alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverezni szóval vagy zárt ajánlat utján lehet s árverelők kötelesek a fent kitett bánatpénzt árverés idejéig az árverelő küldöttség elnökének kezeihez készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni vagy zárt ajánlathoz csatolni.

Azon körülmény, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri s elfogja, a zárt ajánlatokban kifejezendő.

Árlejtőt és árverelőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad várost azonban csak a törvényhatósági bizottság jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága fentartja a jogot magának az árverés eredményét elfogadni, vagy megsemmisiteni s ujabb árverést tartani avagy esetleg más ajánlattevővel szerződni.

Nagyvárad, 1903. február hó 6-án.

Komlóssy József,
jogügyi és gazdasági tanácsnok, az árverelő küldöttség elnöke.

152

Szabó és Hajnal

füszer-, csemege- és vadkereskedése

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Városi és vidéki telefon 251. sz.

117

Mélyen tisztelt vevőinknek szives tudomására hozzuk, hogy eddigi üzletünket modern berendezéssel és uj helyiség hozzávételével kibővitettük, valamint füszer-, csemegeraktárunkat is jóval megnagyobbitottuk, ugy, hogy a legnagyobb igényeknek is megfelelhetünk, még azon nagyvárosias szokást is behoztuk, hogy igen tisztelt vevőink kényelmére a megrendelendő árukat naponta kétszer, délelőtt és délután, saját e czélra készitett fogatunkkal hazaküldjük. Kérjük ugy a helybeli, mint a vidéki vevőinket, b. látogatásaikkal és megrendeléseikkel megtisztelni. — Magunkat ajánlva, maradtunk

tisztelettel

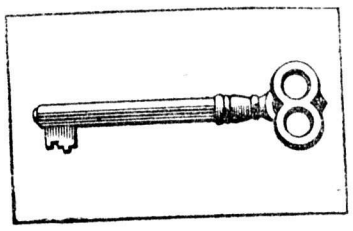
SZABO és HAJNAL.

SCHICHT-szappan

109

„SZARVAS“ vagy „KULCS“

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros hatásu vegyitéktől mentes.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a fentebbi védjegygyel legyen ellátva.

1091. májustól Zöldfa-utcza 34. sz.
Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendü műhelyeiből beszerzett **fa-** és **vasbutorok,** valamint **kárpitozott berendezések** nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stylszerü szilárd, első minőségü anyagból.

Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | **Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.**

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tüzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Értesités!

Üzletnagyitás és épitkezés végett az egész raktár

a Kalenda-féle üzlethelyiségbe,

Szt. László-tér lett márczius 2-áig

áthelyezve, ahol **e szép rőfös és rövidáru** raktár **minden elfogadható olcsó árban** lesz kiárusitva.

Kérem figyelemmel lenni, mert e raktár teljesen ki lesz e helyiségben árulva.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

221.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.